

reliqui probant Bart. in l. exceptio, ff. de except. rei judic. idem Bart. in l. si quis rem. ff. cod. pro quo est egregius text. in l. si superatus, ff. de pign. ubi part. n. 3. late & optime prosequitur Joan. Garcia ubi proxime a n. 6. cum seqq. quare seipsum exequitur, statimque absolutus exceptione rei judicata (quam illa praestat) tutus sit, toto tit. ff. de exceptione rei judic. Innoc. in c. cum nostris, n. 3. ver. ex his, de concessione praevidende, gl. in c. pastoralis verborum executionem, de app. & Doctores ibi Angel. in repet. tale pactum n. 17. ff. de pactis. Natta consil. 524 num. 25. vol. 3. Incipit in causa. Bart. in l. merum, §. sed quod prator, n. 12. ff. de re jud. ubi optime Zasius n. 2. per text. in l. 1. §. debitor, ff. ut in possessionem legato quem ad hoc singulariter inducit ipse Zasius sequitur Andr. Gaill. ubi supra dicens quod ab eruditiss. iudicibus ita diligenter observandum est, sententiam imperiti iudices indistincte executoriales petenti victori decernunt, seque meminisse hac ratione victori executoriales in Camera denegatas fuisse, quod quidem ex identitate rationis observandum est, & intelligendum in quolibet actu, & sententia negativa, quae secum executionem trahit. Contrariam tamen solet ubique praticari, ut his casibus supradictis executoriales relaxentur victrice petente, non ad effectum exequendi, sed juris sui, & exceptionis conservandi causa ac comprobandi. Pariter etiam executoriales non expediuntur vigore sententiae nullae, cujus nullitas per inspectionem actorum apparet, quia sententia nulla notorie nullam executionem meretur. Ita in terminis dicit Andreas Gaill. lib. 1. pract. observatio d. observ. 113, a n. 2. fol. 87. Marant. de ordine iudiciorum c. p. tit. de executionem sententiae n. 3. fol. mihi. 651. in parvis. Sed quis iudicium, an iudex a quo, an iudex ad quem, qui confirmavit, vel infirmavit sententias, tultique ultimam, vel aliam, quae tamen transit in rem iudicatam: possit executoriales expedire, & executionem facere; quid in delegato & quid in Ordinario, mirabiles multasque per ampliationes & limitationes magnam casuum diversitatem, & differentiam congeffit novissime Sigismundus Scac. tr. de appell. q. 11. art. 7. per totum a n. 162 usque ad n. 184. quem vide omnino.

CAPUT II.

Quanto temporis spatio silentium executorialium vires seu minuatur, seu penitus enervetur, ubi inter utrumque jus, & Regium redditur discrimen

SUMMARIUM.

- 1 Executorialium vires ex quibus vel extingantur, vel enerventur.
2 Si in executione conquievit pars, & iudex per annum annuam puta, nova debet fieri citatio cum relatione status executionis, & de ratione.
3 Ab executore omittente citationem requisitam appellationi interjecta deferendum est.
4 Executoriales & sententia post triginta annos non exequuntur.
5 Appellationi emissa ab executione executorialium praescriptarum, nisi deserat executor vim faciet.
6 Executorialium praescriptarum exceptio legitima, cum oriatur ex inspectione sententiae.
7 Ab executore rejiciente legitimis exceptiones appellationi deferendum.
8 Exceptionem praescripta executionis non est necesse oppo-

- nere, sed iudex ex officio ad id tenetur, cum appareat ex inspectione sententiae.
9 Exequendi jus ex obligatione personali decem annis iure regio praescribitur.
10 Executivum jus ex re iudicata super actione personali simul cum ipsa actione praescribitur spatio viginti annorum iure Regio.
11 Exequendi jus ex instrumento guaranteegiato si praescribitur per decennium, non impeditur via ordinaria ex instrumento agi intra aliud decennium.
12 Jus exequendi ex actione reali etiam hodie iure Regio non praescribitur, nisi spatio triginta annorum.
13 Executorialium jus iure civili praescriptum per triginta annos, a minori tempore iure canonico amittitur.
14 Executorialium vires amittuntur per longum tempus concurrente non bono iure victoris, & a n. 21.
15 Instantia iure canonico non perit, sed est perpetua.
16 Instantia iure canonico perit per decennium concurrente negligentis non bono iure, quia tunc lis praesumitur habita pro derelicto.
17 Lis censetur derelicta per silentium decennii concurrente non bono iure negligentis, non in omnibus casibus, sed in beneficiis tantum, & quia ratione.
18 Defectus juris concurrente cum silentio decennii honestum non est, ut beneficium tanto sit tempore litigiosum.
19 Instantia & lis in Romana Curia non finitur nisi per sententiam in omnibus casibus praeter beneficiales.
20 Executoriales in beneficiis extinguntur per non usum eorum, & per cessationem minori tempore triginta annorum, quomodo intelligatur.
21 Jus exequendi ex executorialibus etiam iure canonico non nisi spatio triginta annorum extingui, defenditur.
22 Lanceloti Roberti assertio reprobat.
23 Silentium longi temporis in executorialibus licet possit concurrere, non tamen iniustitia calumnia sicut in lite.
24 In executorialibus omnis cessat calumnia praesumptio, & pro eis praesumitur rite & recte lata sententia.
25 Executorialium jus ut extinguatur, triginta annorum lapsus requiritur iuxta Rotam.
26 Silentium per longum tempus non praesumit derelictas executoriales, cum adsit in illis praesumptio boni juris.
27 Silentium longi temporis perimit instantiam litis, ergo perimit jus exequendi executorialibus; non est bonum argumentum.
28 Lis perit triennio iure civili, & tamen non jus exequendi, cum triginta annorum lapsus desideret.
29 Exequendi jus ex executorialibus non habet instantiam regulariter.
30 Instantia in executorialibus non incipit currere, antequam in iudicio coepa sit executio.
31 Executoriales valde antiquae non mittuntur executioni.
32 Executoriales simpliciter, antiquae, scilicet, quae nondum complevere triginta annos, mittuntur executioni cum exhibentur processus & sententia ex quibus emanarunt.
33 Executionis coepa instantia an per triennium pereat, vires reperuntur opiniones, & de resolutione, n. 46.
34 Jus exequendi tam ex executorialibus, quam instrumento guaranteegiato habere instantiam triennio perituram, qui teneant.
35 Quae opinio tanquam absoluta & sine distinctione sequenda non est.
36 Executivam viam ex instrumento guaranteegiato non habere instantiam, nec triennio perire, qui teneant.

- 37 Quam opinionem veram esse, resolvitur in casu de quo loquitur, ibid.
38 Sententia diffinitiva est essentialis, ut iudicium instantiam habere dicatur.
39 Executivum jus intentatum per actionem in factum ex re iudicata, habet instantiam perituram.
40 Executivum ex executorialibus intentatum per iudicis officium mercenarium, non datur peritura instantia.
41 Executio si est petita actione in factum, ordo juris servari debet.
42 Executivum iudicium intentatum per iudicis officium, celerem expeditionem requirit.
43 Ex actione iudicati agitur ordinaria via.
44 Executio ex executorialibus per officium iudicis petita non requirit libellum, nec figuram aut ordinem iudicij, & ideo uberius est eo agere, quam actione in factum.
45 Executio si est petita iudicis officio, si est actione in factum ex executorialibus appellationem suspensivam non recipit.
46 Executio iudicis actione in factum intentato, licet detur peritura instantia, prodegit iure civili, non iure canonico.
47 Executio coepa per litis contestationem perpetuatur in quadraginta annos jus exequendi.
48 Litis coepa per citationem aut executoris missionem, incepta praescriptio interruptur, non tamen perpetuatur actio, quae de novo iniurianda est.
49 Litis coepa per litis contestationem, non solum interruptur praescriptio, sed perpetuatur actio in 40. annos, etiam si decem tantum sufficiant ad actionis praescriptionem.
50 Exequendi jus etiam ex actione personali, & re iudicata, super ea post litis contestationem petita executione, interrupta perpetuatur in 40. annos.
51 Jus exequendi per citationem & executoris missionem interruptur praescriptio, per litis autem contestationem perpetuatur jus ipsum in alios 40. annos.
52 Et quid in hoc Rota Romana senserit.
53 Executivum jus & interruptum per citationem aut executoris missionem, denuo initiatur eius praescriptio.
54 Facta contestatio perpetuat jus executivum in 40. annos.
55 Litis contestatio ubi non requiritur, primus actus subsequens habet vim litis contestationis.
56 Quod procedit in via executiva.
57 Per quasi contestationem & actum, qui illius loco habetur, perpetuatur actio in 40. annos.
58 Instantia perempta per triennium non perit jus agendis, quominus denuo aliam fabricet instantiam.
59 Acta iudicij licet percant perempta instantia, non tamen acta causa.
60 Acta iudicij dicuntur, quae tendunt ad litis ordinationem, ut in exemplis, ibid.
61 Acta cause dicuntur tendentes ad litis decisionem prout instrumenta, confessiones, testes, & similia.
62 Acta probatoria non percunt perempta instantia.
63 Instantia de novo coepa reproducentur acta probatoria prima instantia perempta, quae fidem faciunt.
64 Perempta instantia in via executiva intentata actione in factum, potest de novo inchoari, per aliud triennium.
65 Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 10. disponens in prima instantia post lapsum biennij liberum esse parti adire superiorem, explanatur.
66 Trident. intelligentes ex d. Trident. perire instantiam biennio iure canonico, ibid.
67 Trident. aponit biennium inferiori ad finiendam causam non tamen irritat acta processus sed per ea superior causam decidit.
68 Instantia si periret biennio, ex d. Trid. acta omnia ordinatoria iudicij perirent, ut citationes, libelli termini, conclusiones, & similia.

PLEURUMQUE victricis immemores executorialium diu negligunt, vel impediti tardius, effectivalem executionem postulare, aut etiam eandem profequi, quod quidem in causa est, ut executoriales ipse, vel diminutionem patiantur, vel penitus enerventur, idque contingere afolet, vel quando inter commissionem executorialium, & ipsam executionem transivit longum tempus, vel quando earum executio post longissimum desideraretur, vel postquam ipsa executio coepa fuit, per triennium conquievit. Quantum ad primum, illud elegans est notandum, quod licet regulariter in executione executorialium & aliorum citatio necessaria non sit, nisi in aliquibus casibus distincte prosequendis infra c. 5. a num. 6. tamen si a die commissionis executionis usque ad executionem factam, seu etiam faciendam transierit longum tempus, puta, unius anni, vel plurium annorum, debet fieri citatio, etiam iis casibus indistincte, in quibus alias necessaria non erat: vel in quibus requiritur praesise, nam alia iterum faciendae est cum relatione status negotij, seu executionis, Ratio est, quia illo medio tempore potuit condemnatus, & executus solvise totum, vel partem, vel aliter satisfecisse, seu aliquid aliud adducere relevans ab executione & ejus molestia, si sit finitum officium iudicis executionem relaxantis, si non, quia post transitum dicti anni nova debet fieri citatio, secus si lapsus esset modicum tempus. Ita eleganter docet Guido Papae, decis. 329. de iure sub num. 2. vers. & super in fine, & ante eum docuit Bald. consil. 35. lib. 5. sequitur Cardinal. Tuschus pract. conclus. tom. 3. litera E. consil. 293. num. 3. idem firmat Rebus. in tract. de sententia execut. art. 7. gl. 11. limit. 2. sub num. 19. tom. 1. fol. 370. per quos ita semel consultus respondi in quam ardua executione, quae in hoc Gallo graeco supremo tribunali revocata fuit, & an nullitas eo, quod post quam executio commissa fuit, & incepta, cessavit minister per aliquot annos, post quos illam profecutus fuit absque nova citatione, & intimatione status processus executionis, quare merito fuit revocata. Sed non quidem ex hac nostra eleganti doctrina, quare moderamen hoc, ac quidem diminutionem patiantur executoriales, ex quo sequitur necessarium, quod cum requiratur citatio, ea omissa corruit executio, a qua emissa appellationi, ut legitime nisi deserat executor vim faciet evidentem. Ita Abb. consil. 30. praedicta lib. 1. Rebus. in tract. de sententiarum execut. n. 1. & seqq. fol. 223. Tusc. practico. concl. tom. 3. lit. E. concl. 484. n. 1. idem 1. tom. lit. A. consil. 4010. num. 3. & n. 21. ultra alios plures citavi c. 1. hac 4. p. a n. 41. vers. quam executorialium expeditionem, &c. Caterum post triginta annos nec sententiae, nec earum executoriales executioni mitti possunt, quia per illud temporis spatium jus exequendi (hoc est, actionem in factum, & officium iudicis quae illis praestantur) legitime praescribi, non est dubium. Ita Innocent. in cap. fin. de except. quod Bal. ibi notabili dignum reputat. gl. fin. in l. fin. C. de pres. 30. vel 40. annorum idem Bal. in rub. de rescript. & in l. debitori q. 3. C. de pactis Marant. in Specul. aureo ult. p. tit. de executione sententiae num. 54. Bal. de praescript. 4. part. princip. quest. 31. Roderic. Xuauez in repet. l. post rem in primo. nota. 1. num. 1. ubi reputans famosum expendit ad id text. in l. sicut Codic. de praescriptio. 38. ann. ibi persecutione, juncta ibi gl. & ibi etiam ejus additionator Bal. Gregor. Lopez in l. 5. tit. 27. part. 3. Parlador. lib. 1. rerum quotid. cap. 1. §. 11. num. 12. Anton Gomez. in l. 63. Tauri n. 1. Olanus in concord. iur. litera I. num. 57. Azeved. in l. 6. tit. 15 lib. 4. recop. n. 1. & probatur in l. 22. tit. 29. part. 3. Gratia; in discept. foren. cap. 66. num. 21. tom. 1. pro quo allegat. l. actori Cod. de iure iur. Afflic. decis. 345. Marante ii. ex cut. sentent. num. 54. Surdus consil. 186. num. 3. Marcleor.

Marescot. lib. 2. resol. 121. n. 10. Cumia. ritu 19. n. 103. ritu 76. n. 158. Marius Giurba dec. 96. n. 1. charus mihi Carol. de Tapia in compila. jur. Reg. Neapol. rubric. 41. ritu 262. n. 5. fol. 226 post Carpan. ad statut. Mediolan. c. 158. n. 271. & alios.

5 Et sic sequitur, quodd appellatio ab hujusmodi executorialium prescriptarum executione appellationi emissae non deferens, vim faciat manifestam, quia cum earum jus exequendi perierit per lapsum temporis, & non ulum, executionem non merentur, l. 4. §. condemnatum de re jud. & ea quae in ejus comprobationem latissime adduximus, quodd isthaec exceptio sit legitima, & inducat nullitatem, cum ex inspectione sententiae oriatur, tenet Ancaran. cons. 259. n. 3. & 4. Padilla in l. ubi pactum C. de transact. num. 10. Card. Tusc. pract. conclus. tom. 3. litera E. concl. 381. num. 16. & quodd sit legitima exceptio, Avendan de exeq. manda. 2. part. cap. 30. n. 11. ergo succedit regula, quodd executor excedit non admittens legitimis exceptiones, & ad earum rejectione appellationi deferendum, late infra hac 3. part. cap. 7. per totum. Imo dicunt ipsi Doctores expressè, quodd necessarium non sit opponere sed iudex ex officio facere tenetur, quia constat ex inspectione sententiae, & quodd impediatur executionem, tenet ultra relatos Gondizal. de Paz in praxi 4. part. tom. 1. c. 3. num. 11. Castellus in l. 63. Tauri, verbo, diez anos, & ibi Palacios Rub. num. 16.

9 Quod nostro Hispano jure non ita indistinctè procedit, si quidem l. 36. Tauri, quae est l. 6. tit. 15. lib. 4. recop. dispositum stat, ut jus exequendi ex obligatione personali decem annis prescribatur, ac pariter jus executivum, quodd provenit à re iudicata super actione personali, simul junctum, cum ipsa prescribatur viginti annorum spatio Castellus in d. l. 63. Tauri, ita tradidere Roder. Xarez in declar. l. Regni limit. 6. in pr. Palacios Rubeus in l. 65. ubi Anton Gomezius, Covarr. in regul. possessor. 2. p. §. 1. n. 2. Gregor. Lopez in l. 22. tit. 39. part. 3. in gl. verbo 30. años. Aviles in c. 10. Avend. de exeq. mandatu. 2. p. c. 30. n. 11. Didac. Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. ordina gl. 1. vers. dubitatur praeterea fol. 677. Joan. Gutier. in rpeor. l. nemo potest. n. 468. Paz. in praxi 4. p. tom. 3. p. 3. à n. 1. & seqq. Amador, Roderi. in tr. de executione c. 6. n. 59. Curia Philippica 1. p. §. 1. n. 75. qui omnes dicunt l. 63. meriam latissime exornant, ultra quos & copiose Parla. lib. 1. rerum quotid. lib. 1. c. 1. §. 11. cum seqq. quem vide ad hunc articulum particularem, §. 14. n. 10. Didac. Perez in d. l. 4. gl. 1. vers. dubitatur praeterea. Did. in l. 3. tit. 13. lib. 4. ordin gl. 1. Covarr. supra regul. possessor. 2. p. §. 11. per tot cum seqq. Azeved. in l. 6. tit. 15. 4. recop. ex n. cum seqq. quam quidem pluribus ampliationibus, & limitationibus elegantibus & practicalibus valde exornant.

11 Illud non omittens, quodd licet jus exequendi ex instrumentum gaurentigato competens per decennium prescribatur, minimè impediatur, ut ejusdem instrumenti virtute agi possit via ordinaria intra decem annos pro in illo contentis, & quodd instrumentum producat ad debiti probationem; ita ex Baldi elegantri doctrina in l. plane. ff. quod cum falso tutore, explicant, Roderic. Xarez in declarator. legis Regni limit. 6. n. 3. dicens notabilem esse determinationem, tenent Cifuentes, Castellus & Ant. Gomez in d. l. 65. Tauri, Covarr. ubi proximè n. 4. Didacus Perez, Paz & Curia Philippica locis proximè citatis; idem etiam tenent doctissimi Carolus de Tapia in compila. jur. Reg. Neapol. li. 3. de instrum. liquid. ritu 167. incipit, nota quod, fol. 242 verbo nota quod.

12 At verò respectu juris exequendi ex actione reali descendens, nihil alteravit d. l. 63. dispositio cum loquatur duntaxat in jure exequendi ex actione personali competente, sique lex corrigens, proinde nec amplianda, nec trahenda est ad casus non expressos, &

sic jus exequendi ex actione reali remanet intactum, & sub juris communis dispositione, ut non minus triginta annis amittatur, & enervetur, quod alios referens advertit, & bene, Duenas in regul. limit. 1. & Avendam. in c. pravo. 2. part. c. 30. n. 12. Parlador. lib. 1. rerum quotid. c. 1. §. 13. sub n. 6. & per d. l. 63. alios allegans dicit Valdes in addition. ad Roderic. Xuar. ad l. post rem, nota, 1. num. 3.

Similiter etiam jus commune [quod jure canonico attendimus, non regium] alteratum videtur, & illud 30. annorum spatium, ad minus redactum, siquidem Rota Romana in una Barchinonem. canonicatus coram Guiviardino 7. Junij anno 1567. ut testatur Lancelor. de autentatis 2. part. c. 4. in prefatione n. 283. resolvit. cum dubitaretur, an vires executorialium essent extinctae ex eo, quodd qui eas obtinuerat, sluit per 18. años, nec fuit executus; Domini tenuerunt, non esse extinctas, & ea ratione, ita fuisse determinatum, (dicit Lancelor.) quia licet constabat de tempore legitimo ad inducendam oblivionem ex parte tacentis; ad inducendam extinctionem tamen non constabat de alio requisito, scilicet de malo jure ejus, quia si de eo constaret, utique extinctas esse executoriales, declarent, & idem apparet tenuisse eandem Rotam in una Lengonensi 27. Novemb. anno 1592. inferius alleganda, vers. & in terminis à n. 25. in quia cum opponeretur executorialibus de silentio plurium annorum, responsum fuit non obstarè; quia non constabat simul de evidenti juris defectu tacentis.

Illam quidem decisionem Barchino. tradit ipse Lancelor. in comprobationem illius mirabilis doctrinae, quae habet, quodd licet de jure canonico non pereat instantia, imò sit perpetua, c. penult. & ibi Canonitæ de judiciis, & ibi Marian. Socin. sub n. 13. vers. ulterius quæro, & sub n. 14. inter tract. diversorum de iudiciis 3 tom. 1. part. fol. 67. ff. in l. 1. properandum n. 27. C. de judiciis. Cassiad. dec. 5. erat in una n. 4. ut lite ped. Marant. in Specul. 5. p. verbo & omnia sunt durante instantia lim. 1. n. 14. f. 240. Vantius de nulli. ex defectu juris d. & inda. & c. num. 126. Gambar. de auctoritate legati lib. 3. n. 469. tom. 13. p. 2. fol. 272. Hieron. Zanch. tract. de differ. inter jus civit. & cano. diff. 30. n. 43. tom. 1. fol. 201. Mando. tract. de anna. cas. n. 133. tom. 17. fol. 214. Afini. in praxi in pr. c. 3. n. 22. Ant. de Butrio in d. c. penult. de indic. sub n. 9. Rota decif. 10. alias 411. si lite pend. n. 5 ut lite pend. & an noviori dispositione Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 20. hoc jus antiquatum sit, ad fin. hujusc. apparebit à num. 65. & superius.

Tamen unus modus, quo lis extinguatur, seu instantia, perit eo jure, nempe quando à prosecutione ejus fuit cessatum per longum tempus, scilicet 10. annos, concurrente cum eisdem, non bono penitus jure negligentis, de quo constat, quia tunc praesumitur lis habita pro derelicta. Ita advertit Cassiador. decif. 5. ut lite pendente, in qua decisione licet suffecerunt 8. anni duntaxat, & videatur simpliciter relata, & reteta à Menoch. in tract. de arbit. jud. lib. 2. cent. 3. casu 201. n. 14. tamen postmodum pluries eam declaravit Rota requiri saltem decem annos cum qualitate defectus juris negligentis, Pateus decif. 14 ut lite censetur derelicta, sub rub. ut lite pendente, & decif. fin. lib. 2. & idem Pateus decif. 245. lib. 2. Simonetta decif. 35. an lis, sub rub. ut lite pend. Pateus decif. 7. eod. tit. Peregr. decif. 95. alias 109. incipit, dubitavi, & pluries ita determinasse Rotam affirmat Lancel. Robert. de autent. 2. p. c. 4. in prefatione à n. 275. quod ego libentissime verum intelligerem in beneficialibus causis, non in aliis, tum quia omnes praedictae decisiones loquuntur in beneficialibus, & cum sit juris correctio, ejus terminos egredi non debemus (ut paulo ante notavi) tum quia jus beneficiorum non est perpetuum, sed temporale ad vitam, & sic jure censetur, derelinqui litem calumniosam, & injustam per

per tot temporis silentium, post quod vita vix, aut parum potest, beneficio potiri, tam etiam quia dato defectu juris, non est honestum, ut beneficium tanto sit tempore litigiosum; quod in his terminis consideravit Rota in una Compostellana Canonicatus, ut testatur Pateus decif. 245. lib. 2. num. 5. quod sic debet intelligi, ut etiam verificetur, quod dicunt Gomez. de trienna. poss. q. 98. ad fin. q. 56. & Zerol. in praxi Episcop. 1. p. verbo, instantia, vers. 6. quodd in Curia Romana lis, seu instantia nunquam extinguitur, nisi per sententiam, ut procedat in omnibus causis, praeter beneficiales, tantum juxta d. decif. Rota, ex quo comprobari videtur, quodd dicit Lancelor. ubi sup. executoriales extinguuntur per non usum earum, & cessationem per minus tempus 30. annorum.

Hac ego difficultate aliquando summo preffus, valde in vincenda meditans insudavi, quare non recedas à juris communis regula dictante, jus exequendi ex re iudicata ejus executorialibus, aut alia re, non nisi 30. annorum silentio submovèri: ac quodd moveor primo ex ea decif. Rotæ superius adducta, vers. similiter etiam à num. 13. qua declaratum fuit, silentium longi temporis, etiam 18. annorum non sufficere, ad enervandum vires executorialium, & nil mirum cum 30. sit praesens necessarium. Nec obstat quodd dicit Lancelor. in cap. 4. in prefatione d. num. 283. 2. part. id fuisse ita determinatum, quia non apparebat de evidenti, & calumnioso defectu juris, quasi secus foret, si appareret, quia hæc ratio non solum falsa, verum & falsissima est: siquidem impossibile sit, ut executorialibus, aut sententiis transactis in rem iudicatam possimus adaptare illam doctrinam, quodd silentium longi temporis decennium puta, cum suo altero adminalo, nempe defectu boni juris extinguat litem ceptam, nam licet in silentio executorialium possit concurrere temporis necessarii longinquitas, tamen non potest concurrere illa alia qualitas, & praesens requisitum, scilicet evidens calumniosa injustitia, & defectus juris, quoniam licet possunt dari in lite à principio, dum pendet, cepta; tamen cessat, & excluditur postquam aliquis obtinuit pro se sententiam, aut sententias translatas in rem iudicatam, aut tres conformes, aut per consequens executoriales, quia eis extantibus omnis cessat calumniosa praesumptio, imò pro eis praesumitur, ritè & rectè latas, & expeditas. Ita per Sarnerium in regul. de subro. col. qualt. 1. n. 3. Ruin. cons. 79. n. 3. lib. 5. Equid. decif. 89. ad Bal. cons. 492. n. 2. lib. 3. Socin. consil. 158. num. 9. lib. 2. ergo silentium per longum tempus hac praesentia qualitate deficiente, non potest operari enervationem, & extinctionem in executorialibus, sicut in lite.

Et in terminis ita responderit Rota in una Legionen. praesentiorum 27. Novem. anno 1592. coram Pamphilio, quam in alio proposito ad literam refert Nicolaus Garcia in tractatu de benef. 6. part. c. 4. n. 42. tom. 1. ubi ad extinguendam litem & enervendas vires executorialium, inter alias hæc difficultas post medium fuit opposita, quodd obtinens executoriales tacuit per triginta annos, Cui satisfi ibi dupliciter, primo, quodd nondum erant lapsi dicti triginta anni, quasi dixerit, quodd praesens requiritur lapsus triginta annorum, ut jus exequendi, & executorialis extinguatur, quodd convenit juri communi superius relato. Secundum responsum fuit, quodd licet ad inducendam litem derelictam per silentium, & taciturnitatem temporis, debet concurrere jus calumniosum tacentis, ex Achille decif. 185. quod in executorialibus est impossibile dare, sed propositi justis juris praesumptio; evenit per taciturnitatem alterius temporis, quodd non ascendat ad triginta annos completos, minimè extingui jus exequendi, ut in prima responsione supponebatur.

Nec enim est bonum argumentum, silentium perimit instantiam litis, ergo debet perimere jus exequendi

ex eo deductum: nec sequitur, decennii taciturnitas perimit instantiam in lite pendente, ergo debet perimere executoriales, quoniam videmus triennio perire litem jure civili, l. properandam, C. de judiciis, ubi Doctores in cap. penult. eod. tit. & tamen non triennio, nec longo tempore, sed longissimo 30. annorum jus exequendi enervatur ex superius adductis maxime DD. supra citati omnes in vers. tamen unus est modus, n. 16. dicunt, quodd per longi temporis silentium, & defectum juris perimit instantia litis; sed in jure exequendi, & executorialibus non datur instantia regulariter (ut inferius apparebit) ergo hujusmodi silentium illas enervare non potest, quia quodd non est, rumpi non quit; & privatio praesupponit habitum; qualitasque non potest esse sine subjecto, ex vulgatis juris regulis, & in casu quo datur instantia, tunc incipit currere à tempore litis contestationis, non antea, text. in d. l. properandum C. de judiciis, ubi DD. & in cap. penult. eod. tit. sed non anteaquam in iudicium cepta sit executio, secundum terminos infra in 3. opinione adductos, quodd in d. decif. cessabat.

Et sic sequitur quodd nihil innovatum est in jure canonico, sed semper 30. annorum spatium sit necessarium ad praescribendum jus exequendi. Et hinc est quodd dicit aliàs Rota apud Seraphinum decif. 138. n. 6. tom. 1. quodd executoriales valde antiquæ non mittuntur executioni, sed absolute illis negatur, maxime si sint obtinæ per audientiam contradictoriam, ut scilicet quando excedunt dictos 30. annos, ut aliter fiat, quando simpliciter sint antiquæ executoriales; puta quando nondum complevere dictos 30. annos, tunc non mittuntur executioni quando exhibentur, & praesentantur solæ executoriales nudæ, & sine processu, & sententiis, à quibus emanarunt. Ita Anton. Augult. in Epitome de executorialibus num. 13. secus autem quando exhibentur executoriales cum processu, & sententiis simul; quia tunc nullatenus illis executio denegatur, ita determinavit Rota in dicta decif. Legionens. de anno 1592. 27. Novemb. in fin. quam ad literam aliud agens refert Nicolaus Garcia de benef. 6. part. c. 4. n. 42. qua quidem decif. refert ita de anno 1567. in una Tudertina honorum fuisse resolutum per Rotam coram D. de Rubeis, quodd quidem & juri consonum est.

Circa ultimum autem, quando executorialium executio cepta est, in eaque per triennium à prosecutione fuerit cessatum, an ejus instantia periisse dicatur, ita ut de cætero in eadem prosequi nequeat: ingens quidem stat difficultas, siquidem à Doctoribus in variis itum est sententias, & opiniones: in quo quidem tres invenio (prout videbis) componendas, primam quæ habet absolute, quodd jus exequendi promiscuè, tam ex sententiis, & executorialibus, quam ex instrumentum gaurentigato, habeat instantiam, & per triennium perituram, tenent Bald. in l. 1. nota. 3. num. 3. ver. & hoc facit in fin. C. de iure propt. calum. ubi Paul. de Castr. sub n. 5. & 6. & in l. 2. §. observari, C. eod. tit. Alegend. in l. properandum C. de jun. sub n. 3. & 4. ff. sub n. 8. Alex. consil. 50. visis actis num. 7. & 8. lib. 2. Socin. consil. 95. num. 2. lim. 1. Marant. in Specul. 5. part. prin. 7. & 8. fol. mibi 264. & in hanc videtur se sententiam licet breviter inclinare Bened. de Bart. in tit. gaurent. 2. part. q. 5. tom. 6. diver. p. 2. fol. 345. & ut communem defendit eam ff. Camia. super ritibus Sicil. cap. n. 19. cum seqq. vers. quæro circa hoc; hæc quatenus absoluta est, & sine distinctione, minimè est sequenda.

Secunda opinio est huic contraria, quæ absolute habet in executivis ex instrumentum gaurentigato non dari instantiam, & sic nec perire triennio; hanc tenet Barr. in l. litibus 19. sub n. 7. C. de agri. & censib. quem referens sequitur Bal. sibi inconstans in l. tale pactum 41. §. qui provocavit sub n. 11. quast. 10. ff. de pactis Angel. Aret. in l. ab executore num. 11. ff. de appellat. & relas.